

БӨЛІМ: UNIVER / ZHUBANOV UNIVERSITY / СТУДЕНТ

Химия пәнінен оқушылардың зерттеу қызметін ұйымдастыру

ЖАРИЯЛАНДЫ
19.05.2021СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/97147/>

АННОТАЦИЯ / АҢДАТПА

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университетінің «5В011200 - Химия» мамандығының студенттері Ә. Айдана, Ж.Біләлова, Ш. Дарина Ғылыми жетекші Досанова Б.Б. Химия пәнінен оқушылардың зерттеу қызметін ұйымдастыру Зерттеу қызметі химия ғылымына...

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университетінің

«5В011200 - Химия» мамандығының студенттері

Ә. Айдана, Ж.Біләлова, Ш. Дарина

Ғылыми жетекші Досанова Б.Б.

Зерттеу қызметі химия ғылымына деген қызығушылықтың бастауы бола алады. Зерттеудің стандартты емес жағдайлары оқушылардың белсенділігін арттырады, оқу ақпаратын қабылдауды белсенді, тұтас, эмоционалды, шығармашылық етеді.

Жаңа білім беру стандартына сәйкес зерттеу қызметі келесі тәсілдерге бөлінеді:

- өзін-өзі дамытуға және үздіксіз білім алуға дайындықты қалыптастыру;
- оқушылардың белсенді оқу-танымдық іс-әрекетін ұйымдастыру;
- оқушылардың жеке жас ерекшеліктерін, психологиялық және физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, оқу процесін құру.

Стандартқа сәйкес заманауи түлек келесідей болуы керек:

- шығармашылық пен қазіргі заманғы инновациялық қызметке негізделген қоршаған әлемді танудың ғылыми әдістерінің негіздеріне ие;
- шығармашылық және сыни тұрғыдан ойлау, әлемді белсенді және мақсатты түрде тану, адам мен қоғам үшін ғылымның, еңбектің және шығармашылықтың құндылығын түсіну, өмір бойы білім алуға және өзін-өзі тәрбиелеуге

ынталанған;

- өзінің отбасы, қоғам, мемлекет, адамзат алдындағы міндеттерін орындай отырып, заңды және заңдылықты құрметтейтін тұлға ретінде өзін-өзі тани білген;
- кәсіптік қызметтің адам мен қоғам үшін, оның тұрақты дамуы үшін маңыздылығын түсініп, саналы түрде мамандық таңдауға дайындалған;
- білім беру және ғылыми-зерттеу, жобалық және ақпараттық қызметті жүзеге асыруға қабілетті білім беру ынтымақтастығына дайын[1].

Мұғалімдер мен әдіскерлердің барлық заманауи ізденістері, бір жағынан, оқытудың жетекші принципі ретінде зерттеулермен байланысты. Шындығында, танымның зерттеу жолы табиғи, ол адамның ойлау сипатына сәйкес келеді. Дидактика мен жеке әдістердің дамуы сөзсіз адам ойлауының зерттеушілік бағыты мен адамның ойлаушысы мен жаратушысын тәрбиелеу арасындағы байланыс идеясына әкеледі. Орыстың ұлы физиологы А.А.Ухтомский өзінің «Доминант мінез-құлық факторы» атты еңбегінде шығармашылық ойлаудың эксперименталды табиғаты туралы және адамды шындықты іздеуші, «сынақтардың, жобалардың, талпыныстардың ұстаушысы ретінде тәрбиелеу қажеттілігі туралы» өте дәл айтқан[2].

Химия сабағында оқушылардың танымдық белсенділіктің бірнеше деңгейлерін ажыратады.

Репродуктивті белсенділік. Ол оқушының білімді түсінуге, есте сақтауға және көбейтуге, оны үлгі бойынша қолдану тәсілін игеруге деген ұмтылысымен сипатталады. Бұл деңгей оқушының ерік-жігерінің тұрақсыздығымен, оқушылардың білімін тереңдетуге қызығушылығының болмауымен байланысты туындаған»

Ауызша белсенділігі. Ол оқушының зерттелетін мазмұнның мағынасын анықтауға деген ұмтылысымен, құбылыстар мен процестер арасындағы байланысты білуге, өзгертілген жағдайларда білімді қолдану тәсілдерін игеруге деген ұмтылысымен сипатталады.

Сипаттамалық белсенділік. Ерікті күш-жігердің үлкен тұрақтылығы, бұл оқушы басталған жұмысты соңына дейін жеткізуге тырысады, қиын жағдайда тапсырманы орындаудан бас тартпайды, бірақ шешім іздейді.

Шығармашылық белсенділік. Ол қызығушылық пен құбылыстардың мәні мен олардың өзара байланыстарына терең енуді ғана емес, сонымен бірге осы мақсат үшін жаңа жол табуы қалауымен сипатталады.

Жалпы ерекшелікті айтатын болсақ, бұл оқушының жоғары ерік-жігерінің көрінісі, мақсатқа жетудегі табандылық, кең және тұрақты танымдық қызығушылықтар. Бұл белсенділік деңгейі оқушының өз тәжірибесінде көргенін және жаңа ақпаратты, жаңа

құбылысты білу арасындағы сәйкессіздікті анықтауға мүмкіндік болады. Белсенділік, жеке іс-әрекеттің сапасы ретінде, кез-келген оқыту принципін жүзеге асырудың ажырамас шарты және көрсеткіші болып табылады[3].

Оқытудың белгілі бір әдістерін таңдағанда, ең алдымен, нәтижеге ұмтылу қажет. Сонымен қатар, бұл оқушының алған білімдерін түсініп, есте сақтап, көбейтіп қана қоймай, олармен жұмыс жасай білу, оларды практикалық іс-әрекетте қолдана білу, дамыту қажеттігін түсіндіру керек, өйткені оқытудың өнімділік дәрежесі көбінесе білім алушының оқу-танымдық іс-әрекетінің деңгейіне байланысты болады.

Оқушылардың оқу-танымдық іс-әрекеті шығармашылық, ізденушілік сипатта болуы және мүмкіндігінше талдау мен жалпылау элементтерін қамтуы өте маңызды. Белгілі бір құбылысты немесе проблеманы зерттеу процесі барлық белгілер бойынша зерттеу сипатында болуы керек. Бұл оқу-танымдық белсенділікті арттырудың тағы бір маңызды қағидасы: зерттелген мәселелер мен құбылыстарды зерттеу принципі.

Кез-келген оқу процесі үшін даралау принципі маңызды -бұл оқушының жеке ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу-танымдық іс-әрекетті ұйымдастыру. Оқыту үшін бұл принцип ерекше мәнге ие, өйткені психофизикалық ерекшеліктер өте көп, мысалы: аудитория құрамы (топтарды жасақтау), оқу процесіне бейімделу, жаңа білімді қабылдау қабілеті және т. б.

Оқытудағы белсенділік қағидатын табысты іске асыру үшін бағдарламаланған тапсырмалар, үйдегі химиялық эксперименттер, модельдеу және т.б. сияқты шығармашылық сипаттағы өзіндік жұмыстар ерекше маңызға ие.

Оқушылардың оқу-жаттығуын жандандыру іс-әрекетті күшейту ретінде емес, оқыту мен тәрбиелеудің нақты мақсаттарына қол жеткізу үшін оқушылардың зияткерлік, адамгершілік-ерік және физикалық күштерінің арнайы құралдарының көмегімен жүзеге асырылады. Оқушының танымдық (тәрбиелік) белсенділігі білім алу жолындағы қиындықтарды жеңе отырып, ақыл-ой жұмысында өзінің күш-жігерін барынша қолдана отырып, оқуға деген ұмтылысымен көрінеді.

Әдебиеттер тізімі

1. Г.М.Чернобельская, Химияны оқытудың теориясы мен әдістемесі / Г.М.Чернобельская. — М.: Дрофа, 2010. — 336 б.
2. Г.И.Щукина, Оқу процесінде оқушылардың танымдық іс-әрекетін жандандыру / Г.И.Щукина. — М.: Білім, 1982. — 160 б.
3. Н.Кузнецова, Химияны оқыту: оқу құралы / Н.Кузнецова. — С.-Пб.: KARO, 2003.-128 б.

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.